

**Vlindermonitoring
Balgoyse Wetering-west 2025
(dag-, macro- en microvlinders)**

Beheer in relatie tot graslandsoorten

**Hans Hollander
4 november 2025
Rapport 53**

ir. Hans Hollander
Oudelaan 2005
6605 SC Wijchen
06 -37384467
hanshollander@xmsnet.nl

Overige publicaties: zie www.fauna-onderzoek-wijchen.nl

Boerenpad, van Drutenseweg richting heggegebied.

Foto voorzijde: Groot dikkopje, 13 juni 2025 (in copula)

Inhoud

1	INLEIDING	4
1.1	VLINDERONDERZOEK BALGOYSE WETERING	4
1.2	UITVOERING	4
1.3	LEESWIJZER	4
2	GEBIEDSBESCHRIJVING EN METHODE.....	5
2.1	BALGOYSE WETERING.....	5
2.2	ONDERZOEKSGBIED BALGOYSE WETERING WEST	5
2.3	METHODE	7
3	DAGVLINDERS.....	8
3.1	RESULTATEN 2025.....	8
3.2	WAARNEMINGEN 2016-2025 PER JAAR.....	8
4	MACROVLINDERS	10
4.1	RESULTATEN 2025.....	10
4.2	WAARNEMINGEN 2013-2025 PER JAAR.....	10
5	MICROVLINDERS	12
5.1	RESULTATEN 2025.....	12
5.2	WAARNEMINGEN 2016-2025 PER JAAR.....	12
6	GRASLANDBEHEER IN RELATIE TOT GRASLANDSOORTEN.....	15
6.1	INLEIDING.....	15
6.2	GRASLANDBEHEER	15
6.3	ONTWIKKELING GRASLANDSOORTEN - DAGVLINDERS	16
6	KORTE SAMENVATTING.....	18
	REFERENTIES	19

Groot koolwitje, 16 mei 2025

1 Inleiding

1.1 Vlinderonderzoek Balgoyse Wetering

Tussen 2004 en 2008 heb ik waarnemingen van 11 soorten dagvlinders genoteerd langs de Balgoyse Wetering ten zuiden van Wijchen (Hollander, 2009). In 2016 ben ik gestart met gericht dagvlinderonderzoek in de Balgoyse Wetering (Hollander, 2016; 2017; 2021; 2022; 2023; 2024). In dit rapport zijn de waarnemingen van 2016 t/m 2025 opgenomen. Hiermee wordt een beeld geschetst van de in het onderzoeksgebied voorkomende populaties dagvlinders en de veranderingen hierin. In 2017 is in dit gebied gestart met 2 vlinderroutes ('heggen' en 'boerenpad') in het kader van het Netwerk Ecologische Monitoring, dat wordt gecoördineerd door De Vlinderstichting. De waarnemingen op deze vlinderroutes zijn onderdeel van de resultaten in dit rapport, maar niet afzonderlijk besproken.

Vanaf 2021 is sprake van een afname van graslandvlinders in het onderzoeksgebied. In de jaarrapportages van 2021 t/m 2024 is hier eerder aandacht aan besteed (graslandvlinder-index). In deze rapportage is hier verder op ingegaan in een hoofdstuk 'Beheer in relatie tot graslandsoorten'.

Naast waarnemingen van dagvlinders zijn waarnemingen van (dagactieve) macro- en microvlinders genoteerd. Vanaf 2021 is vooral in het najaar gezocht naar mijnen (vraatsporen) van microvlinders (mineerders).

1.2 Uitvoering

De dagvlinderbezoeken in Balgoyse Wetering-west vinden jaarlijks plaats van april t/m september, met in enkele jaren bezoeken in maart en in oktober. In totaal zijn er in het onderzoeksgebied van 2016 t/m 2025 217 bezoeken geweest waarvan 205 met dagvlinderwaarnemingen. Hierbij werd gelopen langs schouwpaden langs de wetering en tussenliggende gebiedsdelen werden afgestruind waar op dat moment geen / minder vegetatie aanwezig was. Vooral in het zomerseizoen zijn sommige delen minder toegankelijk door de (hoge) vegetatie-ontwikkeling. Alle waarnemingen zijn ingevoerd in ObsMapp en geüpload naar waarneming.nl. Van oktober t/m maart is aanvullend gezocht naar macro- en met name microvlinders (mineerders).

Het onderzoek vindt plaats met een onderzoeksvergunning van SBB Regio Rivierenland, waardoor ook niet openbaar toegankelijke delen betreden mogen worden.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft een gebiedsbeschrijving en een beschrijving van de methode. Hoofdstuk 3 beschrijft de waarnemingen van dagvlinders. Hoofdstuk 4 gaat in op macrovlinders en hoofdstuk 5 op microvlinders. Steeds zijn eerst de waarnemingen in 2025 besproken, die vervolgens zijn vergeleken met eerdere waarnemingen van 2016 t/m 2024. Hoofdstuk 6 gaat in op het graslandbeheer in relatie tot het voorkomen van graslandsoorten. Hoofdstuk 7 geeft een korte samenvatting. Tot slot zijn de gebruikte referenties opgenomen.

Alle foto's in dit rapport zijn van de auteur.

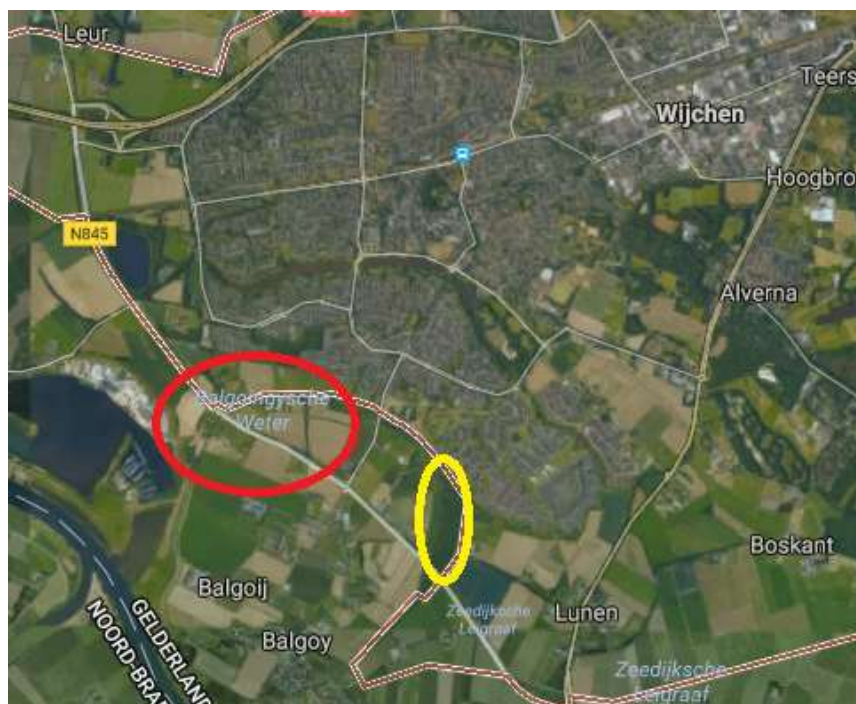

Heggengebied, grote oostelijke veld ('heggengebied'), panorama, 13 oktober 2018.

2 Gebiedsbeschrijving en methode

2.1 Balgoyse Wetering

De Balgoyse Wetering is een wetering tussen Wijchen en Balgoij, ten zuiden van Wijchen. De ligging van de onderzoeksgebieden is weergegeven in Figuur 1. De Balgoyse Wetering komt via een sluis ter hoogte van de haven van Wijchen uit in de Loonse Waard, een voormalige zandafgraving die in open verbinding staat met de Maas. De wetering zelf komt uit oostelijke richting. De Balgoyse Wetering is onderdeel van het Gelders Natuur Netwerk. Het onderzoeksgebied is deels in eigendom en beheer van Staatsbosbeheer, de gemeente Wijchen, waterschap Rivierenland en de provincie Gelderland.

Figuur 1. Ligging onderzoeksgebieden Balgoyse Wetering west (rood) en Balgoyse Wetering oost ten opzichte van Wijchen. In dit rapport zijn alleen waarnemingen van Balgoyse Wetering west besproken. Voor Balgoyse Wetering oost zie Hollander (2022).

2.2 Onderzoeksgebied Balgoyse Wetering west

Het onderzoeksgebied Balgoyse Wetering west is weergegeven in Figuur 2. Het omvat een deel tussen de Balgoyse Wetering en de Drutenseweg en een deel ten zuiden van de Drutenseweg waar de Balgoyse Wetering doorheen loopt.

Langs de Balgoyse Wetering (oostoever) loopt vanaf de Drutenseweg ter hoogte van de afslag naar de Loonse Waard een schouwpad, dat doodloopt tegen een bosje. Ten zuiden van de wetering bevindt zich hier een heggegebied met tussenliggend open grasland. Langs de oostrand van het onderzoeksgebied loopt een boerenpad zuidwaarts richting de Drutenseweg. Ook de noordelijke berm van de Drutenseweg valt binnen het onderzoeksgebied. Het grasland ten zuiden van de poel en de akker ten zuiden van het heggegebied zijn niet belopen.

Het deel direct zuid van de Drutenseweg west van de Wetering is natuurontwikkelingsgebied; afgegraven, ingezaaid en deels beplant met jonge boompjes. In 2023 is dit dichtgegroeid en grotendeels onbegaanbaar. Het deel zuid van de wetering en oost van de Van Cittersweg is deels zandafgraving en deels bos; langs de sloot die het graslandgebied begrensd loopt een voetpad dat ook is belopen. Het deel west van de van Cittersweg is deels bos en deels (dijk)grasland en grenst aan de sluis waarmee de Balgoyse Wetering in de haven uitmondt.

Figuur 2. Begrenzing onderzoeksgebied Balgooyse Wetering west (rood) met de 2 NEM-vlinderroutes (blauw) 'heggen' en 'boerenpad'. Het heggengebied is in eigendom van SBB en wordt verpacht.

Graslanden heggengebied (2020). Linksboven: westelijke en smalste graslandje in april; rechtsboven tweede veld eind mei; linksonder derde veld eind mei; rechtsonder grootste en oostelijkste veld eind mei.

2.3 Methode

Tabel 1 geeft de bezoekdata per jaar per maand. In 2025 zijn 19 bezoeken uitgevoerd. In de gehele periode 2016-2025 zijn in totaal 217 bezoeken uitgevoerd in het onderzoeksgebied Balgoyse Wetering west. In principe werden tijdens de bezoeken vaste routes gelopen. Het noordelijk deel van Balgoyse Wetering west boven de Drutenseweg is daarbij vaker bezocht dan het zuidelijk deel. Tijdens de bezoeken zijn alle vlinderwaarnemingen ingevoerd in waarneming.nl.

Maand	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Januari										
Februari										
Maart		1		2	3	1	3	1	1	
April	2	1	4	2	10	3	2	3	1	2
Mei	5	3	4	5	7	4	2	3	2	4
Juni	2	3	5	6	4	3	4	4	3	3
Juli	5	3	4	2	3	4	2	2	2	3
Augustus	1	1	5	5	3	2	3	2	3	4
September	1	3	5	4	5	2	2	3	3	3
Oktober			1	2	1	2	2		1	
November										
December										
Totaal	16	15	28	28	36	21	20	18	16	19

Tabel 1. Aantal bezoeken met dagvlinderwaarnemingen Balgoyse Wetering west per maand en per jaar 2016 t/m 2025. Wit = telseizoen dagvlinders; lichtgroen = aanvullende bezoeken nachtvlinders.

Eikenpage, 20 juni 2025

3 Dagvlinders

3.1 Resultaten 2025

In tabel 2 is het aantal waargenomen individuen per bezoek in 2025 opgenomen. Er zijn 21 soorten waargenomen, waarvan bont zandoogje het meest (237), gevolgd door klein koolwitje (185) en klein geaderd witje (99). Beide witjes zijn veel meer waargenomen dan in 2023 en 2024. Het aantal oranjetipjes is met 19 individuen net als in 2024 laag, ondanks 6 bezoeken in april en mei. Het aantal icarusblauwtjes (15) is, hoewel hoger dan 2023 en 2024, nog erg laag vergeleken met de jaren ervoor. Van bruin blauwtje is één individu waargenomen. Van bruin zandoogje was het aantal individuen in 2025 weer redelijk op niveau (65), oranje zandoogje is zoals gebruikelijk weinig waargenomen (3), het aantal hooibeestjes (14) is nog steeds laag. Van landkaartje zijn in 2025 relatief veel individuen gezien, het hoogste aantal na 2018.

2025	4-04-25	11-04-25	2-05-25	9-05-25	16-05-25	30-05-25	13-06-25	20-06-25	27-06-25	4-07-25	10-07-25	29-07-25	2-08-25	15-08-25	22-08-25	29-08-25	5-09-25	12-09-25	19-09-25	Totaal
1 Zwartspriddikkopje							4	3		2	1									10
2 Groot dikkopje																				
3 Koninginnenpage																				
4 Oranjetipje	6	8	2	2	1															19
5 Groot koolwitje			2	1	1		4		1	1				1						11
6 Klein koolwitje	5	2	3	3			5	10	68	16	11	15	4	17	4	2	1	8	11	185
7 Klein geaderd witje	13	6	3	6	1		2	22	9	11	10	4	1	7	1				3	99
9 Citroenvlinder	3	1		1																5
10 Kleine vuurvinder									1	2				4			2	1		10
11 Eikenpage								1												1
12 Boomblauwtje	1	1	2						2	1										7
13 Bruin blauwtje											1									1
14 Icarusblauwtje											6			4	2	1	2			15
15 Atalanta						1			1											2
16 Distelvlinder							1											1		2
17 Dagpauwoog	9	17		2	1		1		3			1		1						35
18 Kleine vos																				
19 Gehakelde aurelia							1	1	1											3
20 Landkaartje		4	6	3	4				13	4	2									36
21 Bruin zandoogje							7	5	16	11	20	3	3							65
22 Oranje zandoogje													3							3
23 Bont zandoogje	16	27	12	19	17	10	2	2	12	13	8	28	3	11	6	20	12	9	10	237
24 Hooibeestje				2							2	2	6				2			14
Individue/dag	53	66	30	39	25	11	27	44	126	62	61	53	20	45	13	23	19	18	25	760
Soorten/dag	7	8	7	9	6	2	9	7	10	10	9	6	6	7	4	3	5	3	4	
Cumulatief	7	8	9	10	10	11	15	16	17	17	20	20	21	21	21	21	21	21	21	

Tabel 2. Aantal individuen dagvlinders 2025 per bezoek.

3.2 Waarnemingen 2016-2025 per jaar

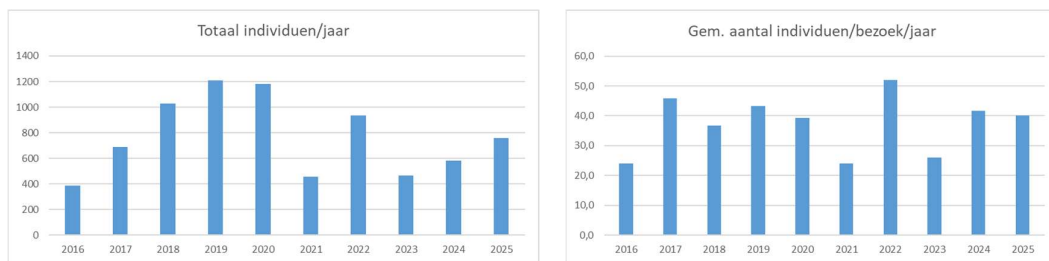
In tabel 3 is het totaal aantal individuen per soort per jaar opgenomen. Er zijn in totaal 24 soorten waargenomen en 7.694 individuen geteld. Het aantal waargenomen soorten varieert van 14 (in 2024) tot 23 (2018) per jaar en het aantal getelde individuen per jaar van 386 (2016) tot 1209 (2019). In 2025 zijn 760 vlinders waargenomen, waarmee dit over de gehele periode een gemiddeld jaar is.

Het gemiddeld aantal individuen per bezoek varieert van 24 (2016, 16 bezoeken en 2021, 19 bezoeken) tot 52 (2022, 19 bezoeken). Dit komt met name ook door het grote aantal individuen op 3 juli 2022, namelijk 266, een recorddag in de waarneemperiode. Er werden die dag 16 soorten waargenomen, alleen op 7 juli 2018 was dit meer, namelijk 17 soorten. Op basis van het totaal aantal individuen waren 2019 en 2020 de 'beste jaren' (Figuur 3 links), gecorrigeerd met het aantal bezoeken was dit 2022 (Figuur 3 rechts). De aantallen betreffen voornamelijk imago's; alleen van dagpauwoog zijn in meerdere jaren rupsen gevonden. Daarnaast zijn van oranjetipje ook eitjes gevonden. Het gemiddelde aantal in 2025 van 40 individuen per bezoek is iets lager dan 2024 (41,7) en ligt over de gehele periode boven het gemiddelde (37,5).

Soort	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal
1 Zwartsprietdikkopje			1			1	1	1			4
2 Groot dikkopje		19	4	31	24	7	19	16		10	130
3 Koninginnepage			1	1			1				3
4 Oranjetipje	3	42	29	71	191	59	90	59	9	19	572
5 Groot koolwitje	11	8	43	8	23	6	13	9	11	11	143
6 Klein koolwitje	57	34	248	311	210	122	169	61	75	185	1472
7 Klein geaderd witje	119	104	131	86	52	34	41	31	38	99	735
9 Citroenvlinder	8	3	10	10	11	6	2	9	4	5	68
10 Kleine vuurvlinder	2	18	32	21	13	1	15	12		10	124
11 Eikenpage	1	1	1							1	4
12 Boomblauwtje	16	7	23	13	49	4	11	3	3	7	136
13 Bruin blauwtje		1	7	8	11	1	2			1	31
14 Icarusblauwtje	5	49	72	148	58	3	55	5	3	15	413
15 Atalanta	5	27	15	11	17	22	8	9	12	2	128
16 Distelvlinder		2	2	23	1		2			2	32
17 Dagpauwoog	11	90	32	15	27	35	90	35	56	35	426
18 Kleine vos	3	5	2			1					11
19 Gehakelde aurelia		13	3	4	10	2	16	5		3	56
20 Landkaartje	18	51	77	3	2	1	3	1	22	36	214
21 Bruin zandoogje	27	44	51	37	52	7	151	73	35	65	542
22 Oranje zandoogje	2	8	21	8	11		1	1	3	3	58
23 Bont zandoogje	98	125	188	278	260	135	229	130	311	237	1991
24 Hooibeestje		36	35	122	157	10	18	7	2	14	401
Totaal individuen	386	687	1028	1209	1179	457	937	467	584	760	7694
Aantal bezoeken	16	15	28	28	30	19	18	18	14	19	205
Gem. ind/bezoek	24,1	45,8	36,7	43,2	39,3	24,1	52,1	25,9	41,7	40,0	37,5
Totaal soorten	16	21	23	20	19	17	21	18	14	21	23

Tabel 3. Totaal aantal individuen dagvlinders per soort per jaar (2016-2025), aantal bezoeken, gemiddeld aantal individuen en totaal soorten per jaar – Balgoyse Wetering west.

Bont zandoogje (1991) en klein koolwitje (1472) zijn het meest waargenomen. Daarna volgen klein geaderd witje (735), oranjetipje (572), bruin zandoogje (542), dagpauwoog (436), icarusblauwtje (413) en hooibeestje (401). Van landkaartje, groot koolwitje, boomblauwtje, groot dikkopje, atalanta en kleine vuurvlinder zijn tussen de 124 en 214 individuen geteld. Zwartsprietdikkopje, koninginnenpage eikenpage (4, 3 en 4) zijn het minst waargenomen. Van de overige soorten ligt het totaal aantal individuen van 2016 t/m 2025 tussen 11 en 68.

Figuur 3. Totaal aantal individuen/jaar en gemiddeld aantal individuen/bezoek/jaar 2016 t/m 2025.

4 Macrovlinders

4.1 Resultaten 2025

In 2025 zijn 11 soorten macrovlinders waargenomen, in lage aantallen (Tabel 4). Bosspanner is het meest gezien (6 individuen). Daarna volgen lieveling (5), gestreepte goudspanner, klaverspanner en stro-uiltje (4). Van de Sint-jacobsvlinder werden 2 individuen gezien.

Van de overige soorten is slechts één individu waargenomen: roomkleurige stipspanner, gewone bandspanner en zilverstreep.

Macrovlinders	2-mei	9-mei	16-mei	30-mei	13-jun	20-jun	27-jun	4-jul	10-jul	29-jul	2-aug	15-aug	22-aug	29-aug	10-okt	Totaal
Lieveling - <i>Timandra comae</i>							1		1			1	2			5
Roomkleurige stipspanner - <i>Scopula floslactata</i>				1												1
Bosspanner - <i>Scopula immutata</i>		1					2					2	1			6
Gewone bandspanner - <i>Epirrhoe alternata</i>					1											1
Gestreepte goudspanner - <i>Camptogramma bilineata</i>			1				2				1					4
Klaverspanner - <i>Chiasmia clathrata</i>								1		1			2			4
Witte grijsbandspanner - <i>Cabera pusaria</i>					2	1										3
Sint-jacobsvlinder - <i>Tyria jacobaeae</i>							2									2
Stro-uiltje - <i>Rivula sericerealis</i>		2	1						1							4
Zilverstreep - <i>Deltote bankiana</i>					1											1
Gamma-uil - <i>Autographa gamma</i>						1		2								3
Verzamelseizoen																
Spanner onbekend													1			1
Vierbandspanner onbekend - <i>Xanthorhoe spec.</i>			1													1
Totaal	0	0	3	3	1	4	9	1	4	1	1	3	6	0	0	36
Soorten	0	0	2	2	1	3	6	1	3	1	1	2	3	0	0	11
Verzamelseizoen			1										1			2

Tabel 4. Aantal individuen macrovlinders 2025 per bezoek. Lichtgroen: rupsen.

4.2 Waarnemingen 2013-2025 per jaar

In Tabel 5 is het totaal aantal individuen per soort per jaar opgenomen. Er zijn in het onderzoeksgebied in totaal 41 soorten waargenomen en 625 individuen geteld. Roomkleurige stipspanner en vierbandspanner onbekend (*ferrugata* / *spadicearia*) zijn in 2025 voor het eerst waargenomen.

Over het algemeen betreft het toevallige waarnemingen (één of enkele per jaar). Sint-jacobsvlinder (48 ind. en 210 rupsen) en gamma-uil (22 ind. en 1 rups) zijn in 9 jaren waargenomen, gestreepte goudspanner (59 ind.) in 8 jaren en lieveling (21 ind.) in 7 jaren. Opvallend is het grote aantal bruine daguilen in 2020 (40 ind.) en het grote aantal stro-uiltjes (99 ind.) in 2024 (daarbuiten in 3 resp. 2 andere jaren waargenomen).

In 2020 en 2021 is enkele keren gesmeerd langs het boerenpad en het pad langs de weterring (beide ten noorden van de Drutenseweg), waarbij 13 soorten op smeer zijn waargenomen. Op 1 en 7 maart 2024 is twee keer gesmeerd langs het boerenpad, echter zonder enig resultaat.

Roomkleurige stipspanner, 13 juni 2025

Bosspanner, 27 juni 2025

Balgoyse Wetering - west: macrovlinders	13	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	Totaal
Metaalvlinder - Adscita statites			1									1
Sint-jansvlinder - Zygaena filipendulae				2			1	1	1			5
Braamvlinder - Thyatira batis									4			4
Gele eenstaart - Watsonalia binaria					2							2
Lieveling - Timandra comae		1	3	4	2			2		4	5	21
Bosspanner - Scopula immutata									1	6		7
Roomkleurige stipspanner - Scopula floslactata											1	1
Grijze stipspanner - Ideae aversata							1					1
Zuringspanner - Lythria cruentaria					3							3
Gewone bandspanner - Epirrhoe alternata					1					5	1	7
Bosbandspanner - Epirrhoe rivata			1	1					3			5
Gestreepte goudspanner - Camptogramma bilineata				1	4	7	9	6	19	9	4	59
Gele agaatspanner - Gandaritis pyraliata										2		2
Kleine wintervlinder - Operophtera brumata	1							4	2			7
Gerande spanner - Lomaspiis marginata				1								1
Klaverspanner - Chiasmia clathrata						1				4		5
Hagedoornvlinder - Opisthographis luteolata								1				1
Grote voorjaarsspanner - Agriopis marginaria										1		1
Bruine grijsbandspanner - Cabera exanthemata										7		7
Witte grijsbandspanner - Cabera pusaria							5	3	2	3		13
Kleine beer - Phragmatobia fuliginosa						1						1
Sint-jacobsvlinder - Tyria jacobaeae			2	2	1	14	86	144	6	1	2	258
Bruine daguil - Euclidia glyphica					4	40	1	1				46
Stro-uiltje - Rivula sericerealis								1		99	4	104
Grote worteluil - Agrotis ipsilon						1						1
Volgeling - Noctua comes						4						4
Huismoeder - Noctua pronuba						2						2
Vierkantvlekuil - Xestia xanthographa						1						1
Groente-uil - Lacanobia oleracea						1						1
Eikenuiltje - Dryobotodes eremita						3						3
Roodkopwinterruil - Conistra erythrocephala						1	1					2
Bosbesuil - Conistra vaccinii							8					8
Bruine herfstuil - Agrochola circealis						1						1
Populierengouduil - Xanthia ocellaris						1						1
Piramidevlinder - Amphipyra pyramidea						4						4
Agaatvlinder - Phlogophora meticulosa						2						2
Zandhalmuiltje - Mesoligia furuncula						2						2
Dwerghuismoeder - Panemeria tenebrata			1			2						3
Zilverstreep - Deltote bankiana								3			1	4
Getekende gamma-uil - Macdunnoughia confusa				1								1
Gamma-uil - Autographa gamma		1	3	2	2	4		3	4	1	3	23
Verzamelsorten												
Spanner onbekend									2		1	3
Vierbandspanner onbekend											1	1
Piramidevlinder onbekend						2	1					3
Macronachtvlinder onbekend					6			1		1		8
Waarnemingen	1	2	11	7	19	99	112	169	39	132	34	625
Soorten	1	1	6	5	8	22	8	11	7	11	11	41

Klaverspanner, 29 juli 2025

Zilverstreep, 20 juni 2025

Tabel 5. Totaal aantal individuen macrovlinders per soort per jaar (2016-2025) - Balgoyse Wetering west. Goudkleurig: waarnemingen op smeer.

Bosspanner, 15 augustus 2025

5 Microvlinders

5.1 Resultaten 2025

In 2025 zijn 30 soorten microvlinders waargenomen en (inclusief 4 verzamelsoorten) 181 individuen (Tabel 6). Hiervan zijn van 21 soorten mineervlinders (en 2 verzamelsoorten) uitsluitend mijnen gevonden. Daarnaast zijn van 7 soorten imago's waargenomen: brandnetelbladroller, prachtmot, gewone grasmot, blauwooggrasmot, variabele grasmot, waterleliemot en parelmoermot. Er is niet systematisch gezocht naar microvlinders met uitzondering van mijnen. Dit betreft deels zichtwaarnemingen en deels 'handvangsten met potje' (er is bijvoorbeeld niet gesleept).

Microvlinders	2-mei	9-mei	16-mei	30-mei	13-jun	20-jun	27-jun	4-jul	10-jul	29-jul	2-aug	15-aug	22-aug	29-aug	10-okt	Totaal
Akenmineermot - Stigmella aceris															3	3
Bruine rozenmineermot - Stigmella anomalella										1					3	4
Hazelaarmineermot - Stigmella floslactella															1	1
Meidoornmineermot - Stigmella hybnerella															8	8
Maagdelijke mineermot - Stigmella microtheriella															1	1
Boogjesmineermot - Stigmella oxyacantella															1	1
Pruimenballonmot - Stigmella plagiolella															42	42
Gewone wilgmineermot - Stigmella salicis											3				1	4
Lindemineermot - Stigmella tiliae															1	1
Populierenmineermot - Stigmella trimaculella											2				1	3
Gele bramenvlekmet - Coptotricha marginea															1	1
Gewone eikenvlekmet - Tischeria ekebladella															3	3
Gewone zakdrager - Psyche casta						1		1								2
Meidoornzebramot - Parornix anglicella															4	4
Gewone zebramot - Parornix devoniella															1	1
Spaanse aakvouwmet - Phyllonorycter acerifoliella															4	4
Hazelaarblaasmot - Phyllonorycter coryli											11				4	15
Hazelaarvouwmet - Phyllonorycter nicellii											3				6	9
Meidoornvouwmet - Phyllonorycter oxyacanthae															6	6
Wilgenvouwmet - Phyllopronycter salicicolella															1	1
Sleedoornvouwmet - Phyllonorycter spinicolella															6	6
Wilgenstippelmot - Yponomeuta rorella		2	2													4
Hangmatmot - Lyonetia clerkella															3	3
Brandnetelbladroller - Celypha lacunana	1	1		1							1					4
Prachtmot - Oncocera semirubella												1				1
Gewone grasmot - Chrysoteuchia culmella					1	1	5									7
Blauwooggrasmot - Agriphila straminella										14		1	1			16
Variabele grasmot - Agriphila tristella												3	7			10
Waterleliemot - Elophila nymphaeata										2		3				5
Parelmoermot - Pleuroptia ruralis												2				2
Verzamelsoorten																
Stigmella aurella / splendissimella															3	3
Stigmella ruficapitella										1					1	2
Grasmot onbekend										2	1					3
Microvlinder onbekend															1	1
Totaal waarnemingen	1	3	2	0	1	1	2	5	1	16	24	11	8	0	106	181
Soorten	1	2	3	3	2	4	8	2	4	3	7	8	5	0	21	30
Verzamelsoorten				1							2	1	1		3	4

Tabel 6. Aantal individuen microvlinders 2025 per bezoek. Goudkleurig: mijnen; rest imago's, rupsen, zakken/kokers, spinselnesten.

5.2 Waarnemingen 2016-2025 per jaar

In Tabel 7 is het aantal individuen per soort per jaar opgenomen. Er zijn in totaal 72 soorten microvlinders waargenomen en 767 individuen geteld (inclusief 10 verzamelsoorten). Hiervan zijn van 44 soorten mineermotten (en 4 verzamelsoorten) uitsluitend mijnen gevonden. Hieronder zijn één soort purpermot (*Eriocraniidae*), 16 soorten dwergmineermotten (*Nepticuloidea*), 3 soorten vlekmineermotten (*Tischeriidae*), 4 soorten ooglapmotten (*Bucculatricidae*), 15 soorten mineermotten (*Gracillarioidea*), één soort venstermineermot (*Bedelliidae*), één soort sneeuwmet (*Lyonetiidae*), één soort kokermot (*Coleophoridae*), één soort palpmot (*Gelechiidae*) en één soort prachtmot (*Cosmopterigidae*).

Van de soorten met waarnemingen van imago's gaat het om één langsprietmot (*Adeloidea*), één soort echte mot (*Tineidae*), één soort zaksikkelmotten (*Diurnea*), 3 bladrollers (*Tortricoidea*), één soort glittermot (*Anthophila*), twee soorten lichtmotten (*Pyalidae*) en 15 soorten grasmotten (*Crambidae*). Daarnaast zijn één soort zakdrager (*Tineoidea*), 3 soorten spinselmotten (*Yponomeutoidea*) en 1 soort kokermot (*Coleophoridae*) waargenomen.

Van de soorten met imago's zijn gewone grasmot (93 ind.), variabele grasmot (35 ind.), blauwooggrasmot (20 ind.), bleke grasmot (15 ind.), brandnetelbladroller (12 ind.), smalle witlijngrasmot (12 ind.) en waterleliemot (9 ind.) het meest waargenomen.

Prachtmot, 15 augustus 2025

Blauwooggrasmot, 22 augustus 2025

Waterleliemot, 15 augustus 2025

Brandnetelbladroller, 2 augustus 2025

Balgoyse Wetering - west: microvlinders	13	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	Totaal
41 Eikenpurpermot - Dyseriocrania subpurpurella								3				3
42 Rozenblaasmijnmot - Ectoedemia angulifasciella								1				1
43 Bramenblaasmijnmot - Ectoedemia rubivora							1		1			2
44 Akenmineermot - Stigmella aceris							8	2		3		13
45 Bruine rozenmineermot - Stigmella anomalella							7	11		4		22
46 Boogjesekmineermot - Stigmella basiguttella							1	1				2
47 Hazelarmineermot - Stigmella floslactella					1	1				1		3
48 Meidoornmineermot - Stigmella hybnerella								7		8	8	23
49 Maagdelijke mineermot - Stigmella microtheriella							22	3		1	1	27
50 Boogjesmineermot - Stigmella oxyacantella								4		1	1	6
51 Meidoornhoekmineermot - Stigmella perpygmaeella							4	1		1		6
52 Pruimenballonmot - Stigmella plagicolella							6	4		11	42	63
53 Spiraalmineermot - Stigmella prunetorum							4					4
54 Bladrandberkenmineermot - Stigmella sakhalinella								1				1
55 Gewone wilgmineermot - Stigmella salicis							2	3		4		9
Lindemineermot - Stigmella tiliae										1		1
56 Populierenmineermot - Stigmella trimaculella							2	3		3		8
57 Pinksterbloemangsprietmot - Cauchas rufimitrella			1									1
58 Gele bramenvlekmot - Coptotricha marginea							1	13		1		15
59 Bruine eikenvlekmot - Tischeria dodonaea							2			3		5
60 Gewone eikenvlekmot - Tischeria ekebladella							4	12	1			17
61 Donker kroeskopje - Nemapogon wolffiella							21					21
62 Gewone zakdrager - Psyche casta								1		2		3
63 Meidoornoglapmot - Bucculatrix bechsteinella								1				1
64 Berkenoglapmot - Bucculatrix demaryella								1				1
65 Vuilboomoglapmot - Bucculatrix frangutella							1					1
66 Lindeoglapmot - Bucculatrix thoracella							1					1
67 Meidoornzebramot - Parornix anglicella							2			3	4	9
68 Gewone zebramot - Parornix devoniella							2			1		3
69 Wilgenslakkenspoormot - Phyllocnistis saligna								1				1
70 Eenstipslakkenspoormot - Phyllocnistis unipunctella								2				2
71 Spaanse aakvouwmot - Phyllonorycter acerifoliella										1	4	5
72 Hazelaarblaasmot - Phyllonorycter coryli										1	15	16
73 Vruchtboomvouwmot - Phyllonorycter corylifoliella							6					6
74 Haagbeukblaasmijnmot - Phyllonorycter esperella								2				2
75 Hazelaarvouwmot - Phyllonorycter nicellii							11	1		1	9	22
76 Meidoornvouwmot - Phyllonorycter oxyacanthae							4	8		7	6	25
77 Gewone eikenvouwmot - Phyllonorycter querqufoliella							2	6		1		9
78 Wilgenvouwmot - Phyllopronycter salicicolella							2	4		1		7
79 Sleetdoornvouwmot - Phyllonorycter spinicolella								7		3	6	16
80 Haagbeukvouwmot - Phyllonorycter tenerlla								1				1
81 Berkenvouwmot - Phyllonorycter ulmifoliella								1				1
82 Kardinaalsmutsstippelmot - Yponomeuta cagnagella							1	1	1			3
83 Meidoornstippelmot - Yponomeuta padella							13	2	5			20
84 Wilgenstippelmot - Yponomeuta rorella								56	9		4	69
85 Potloodmot - Bedellia somnulentella							3					3
86 Hangmatmot - Lyonetia clerkella							1	2		1	3	7
87 Herfstkortvleugelmot - Diurnea lipsiella								2				2
88 Braamkokermot - Coleophora potentilla								1				1
89 Geelkopprunuskokermot - Coleophora spinella								1				1
90 Hopprechtmot - Cosmopterix zieglerella							3	2		1		6
91 Gloriemot - Chrysoethia drurella								1				1
92 Brandnetelbladroller - Celypha lacunana								1	2	5	4	12
93 Paardenbloembladroller - Celypha striana										1		1
94 Loofboombladroller - Gypsonoma dealbana										1		1
95 Brandnetelmot - Anthophila fabriciana								1	1			2
96 Distelhermelijntje - Myelois circumvoluta		1										1
Prachtmot - Oncocera semirubella											1	1
98 Gewone grasmot - Chrysoteuchia culmella		1	2				49	26	7	1	7	93
97 Zilverstreepgrasmot - Crambus pascuella							1					1
99 Vroege grasmot - Crambus lathoniellus									2			2
100 Bleke grasmot - Crambus perlella		1					5	5	1	3		15
101 Smalle witlinggrasmot - Agriphila selasella								7	4			11
102 Blauwooggrasmot - Agriphila straminella							1		3		16	20
103 Variabele grasmot - Agriphila tristella							1	17	2	5	10	35
104 Waterleliemot - Elophila nymphaeata		1	1				1		1	5		9
105 Egelskopmot - Nymphula nitidulata				1	1							2
106 Bonte valkmot - Evergestis pallidata									2			2
107 Bonte brandnetelmot - Anania hortulata									4			4
108 Oranje kruidenmot - Udea ferrugalis									1			1
109 Parelmoermot - Pleuroptya ruralis							2		1	2		5
110 Luipaardlichtmot - Nomophila noctuella					1							1
Verzamelsorten												0
3 Stigmella aurella / splendissimella							12	11	2	2	3	30
4 Stigmella ruficapitella								1			2	3
5 Stigmella spec.							1					1
6 Phylloprotonotus spec.							2					2
7 Stippelmot onbekend - Yponomeuta spec.		1					1					2
8 Kokermot onbekend								1				1
9 Bladroller onbekend									1			1
10 Agriphila spec. (grasmot spec.)			1									1
11 Grasmot onbekend									2	3		5
13 Microvlinder onbekend								2	1		1	4
Totaal waarnemingen	0	5	5	1	2	1	214	245	48	65	181	767
Soorten	0	4	3	1	2	1	37	43	14	23	30	72
Verzamelsorten	1	1					4	2	3	2	4	10

Tabel 7. Totaal aantal individuen macrovlinders per soort per jaar (2016-2025) - Balgoyse Wetering west. Goudkleurig: mijnen; rest imago's, zakken (zakdragers), rupsen/spinselnesten (stippelmotten), kokers kokermotten).

6 Graslandbeheer in relatie tot graslandsoorten

6.1 Inleiding

In eerdere monitoringsrapporten is ingegaan op de afname van graslandsoorten in Balgoyse Wetering-west. Naast de invloed van droogte jaren (2018, 2019, 2020 en 2022) is het aannemelijk er in het onderzoeksgebied, met name in 'het heggengebied' ook het maaibeheer een negatieve invloed heeft op de aanwezige populaties van graslandsoorten. Vanaf 2021 is een graslandindex voor de dagvlinders in de rapportages opgenomen om dit inzichtelijk te maken. In paragraaf 6.2 is een overzicht gegeven van het graslandbeheer vanaf 2017. Paragraaf 6.3 beschrijft de ontwikkeling van de dagvlinders onder de graslandsoorten.

In dit rapport is hiervoor uitsluitend gekeken naar het 'heggengebied' (Figuur 4), waarbij in eerdere rapporten het gehele onderzoeksgebied is betrokken. De aantallen en grafieken in dit rapport wijken daarom af van die in eerdere rapporten.

Figuur 4. De twee routes voor NEM-Dagvlinders. Voor de graslandvlinders zijn alleen gegevens gebruikt van het 'heggengebied', route 2387.

6.2 Graslandbeheer

Er zijn geen exacte beheergegevens bekend van het gebied, de hier opgenomen gegevens zijn gebaseerd op eigen waarnemingen. Mede voor het NEM-meetnet Dagvlinders van de Vlinderstichting is genoteerd wanneer er voor een vlinderronde gemaaid was, een enkele keer is een ronde gelopen tijdens het maaien zelf. De maaidata zijn dus niet exact bekend, in Tabel 8 is de datum opgenomen wanneer is waargenomen dat er daarvoor gemaaid was.

Het maaibeheer wordt verschillend uitgevoerd voor drie delen van het 'heggengebied': transect 1 (schouwpad van de Balgoyse Wetering) wordt beheerd door het waterschap, transect 2 wordt net als transect 3 t/m 10 beheerd door Staatsbosbeheer, maar afwijkend. Sectie 1 is 1x/jaar gemaaid, sectie 2 t/m 10 zijn 1 of 2x per jaar gemaaid. Voor sectie 3 t/m 12 is tevens het totaal aantal maaibeurten per jaar opgenomen. In Figuur 5 is het maaibeheer uitgezet in de tijd.

Opvallend is dat:

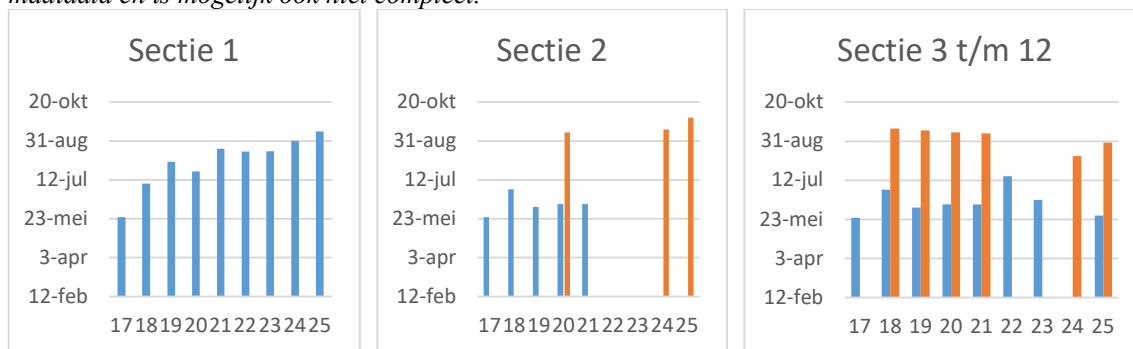
- Sectie 1 jaarlijks steeds wat later wordt gemaaid.
- Sectie 2 vanaf 2022 niet meer in het voorjaar wordt gemaaid en langzaam verruigd (met name het noordelijk deel groeit snel dicht met braam en brandnetels).
- Sectie 3 t/m 12 in 2025 al eind mei is gemaaid (in plaats van juni/juli) en in 2024 en 2025 al eind augustus (tegen medio september van 2018 t/m 2021).

Er wordt integraal gemaaid, d.w.z. de volledige percelen worden gemaaid, er blijven niet of nauwelijks delen over staan. Meestal wordt tot diep in de houtwallen gemaaid. Soms blijven er hele kleine stukjes

overstaan, maar dit is <5% van het totale oppervlak. In sommige jaren (2017) is er sprake van diepe insporing (zware machines), waardoor het terrein langzaam steeds ongelijker wordt en er soms langdurig diepe plassen regenwater blijven staan.

Sectie 1	Eerste	Sectie 2	Eerste	Tweede	Sectie 3 t/m 12	Eerste	Tweede	Totaal
17	25-mei	17	25-mei		17	25-mei		3x
18	7-jul	18	30-jun		18	30-jun	16-sep	2x
19	4-aug	19	7-jun		19	7-jun	14-sep	2x
20	23-jul	20	11-jun	11-sep	20	11-jun	11-sep	2x
21	21-aug	21	11-jun		21	11-jun	10-sep	2x
22	17-aug	22			22	17-jul		1x ?
23	18-aug	23			23	17-jun		1x ?
24	31-aug	24		15-sep	24		12-aug	1x ?
25	12-sep	25		30-sep	25	28-mei	29-aug	2x

Tabel 8. Datum dat is waargenomen dat er gemaaid is (niet exacte maaidatum!) per jaar, per sectie. Sectie 1 is 1x/jaar gemaaid, sectie 2 t/m 10 zijn 1 of 2x per jaar gemaaid. Voor sectie 3 t/m 12 is tevens het totaal aantal maaibeurten per jaar opgenomen. NB: deze tabel geeft niet de exacte maaidata en is mogelijk ook niet compleet.

Figuur 5. Maaibeheer per sectie per jaar. Blauw = eerste snede, oranje is tweede snede. NB: deze figuur geeft niet de exacte maaidata en is mogelijk ook niet compleet.

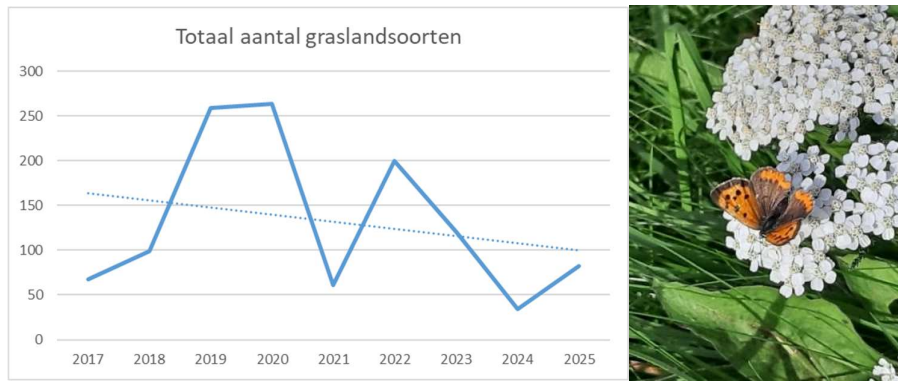
6.3 Ontwikkeling graslandsoorten - dagvlinders

Het totaal aantal individuen van alle waargenomen soorten in 2021, 2023 en 2024 lag veel lager dan van andere jaren (Figuur 3). Dit geldt met name voor de graslandsoorten. Van acht graslandsoorten is in Tabel 9 het totaal aantal getelde individuen per jaar opgenomen. Op basis van het totaal aantal getelde individuen waren 2021 voor 5 soorten, 2023 voor 3 soorten en 2024 voor 6 soorten de slechtste jaren (laagste totalen; roze). Het jaar 2019 was voor vier soorten het beste jaar (hoogste aantallen; geel). Het jaar 2025 is géén slecht jaar (gemiddeld), maar het totaal aantal individuen graslandvlinders is lager dan in 2018, 2019, 2020, 2022 en 2023. Daarmee is 2025 voor graslandvlinders ook géén goed jaar. De trend is duidelijk negatief (Figuur 6).

Soort	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Groot dikkopje	8		14	11	4	11	12		7
Oranjetipje	33	27	50	125	50	68	51	7	16
Kleine vuurvinder	3	10	6	5		8	10		5
Bruin blauwtje		3	6	3					1
Icarusblauwtje	12	46	92	25		33		2	12
Bruin zandoogje	1	9	11	22	3	76	47	23	35
Hooibeestje	11	4	80	73	4	4		2	6
Totaal	68	99	259	264	61	200	120	34	82
Vocht		Droog	Droog	Droog		Droog			Droog
Eerste snede		30-jun	7-jun	11-jun	11-jun	17-jul	17-jun		28-mei
Tweede snede		16-sep	14-sep	11-sep	10-sep			12-aug	29-aug

Tabel 9. Graslandsoorten: totaal aantal getelde individuen per soort per jaar.

Roze: laagste aantallen per soort in alle jaren; geel: hoogste aantallen per soort in alle jaren.

Figuur 6. Graslandsoorten: totaal aantal individuen/jaar 2017 t/m 2025 (totaal voor 8 graslandsoorten, zie Tabel 9). Rechts: kleine vuurvinder, 7 oktober 2023.

Er wordt integraal gemaaid, terwijl gefaseerd maaibeheer in ruimte en tijd voor graslandvlinders beter is. Hiermee worden waardplanten, eitjes, rupsen en poppen gespaard en zijn er in het vliegseizoen van de imago's meer nectarplanten aanwezig. Bij voorkeur dient voor graslandvlinders 2x per jaar te worden gemaaid, medio juni en medio september. In 2025 was de eerste snede al in mei, waardoor in juni geen waard- en nectarplanten op de graslanden meer aanwezig waren. In sommige jaren is in september of oktober gemaaid bij (zeer) natte omstandigheden, waarbij het terrein diep is ingereden (insporing), de eitjes, rupsen en poppen in de strooisellaag zijn daarbij mogelijk doodgereden.

Geadviseerd wordt vanaf 2026 gefaseerd te maaien in ruimte en tijd:

1. Voorkeur materieel: messenbalk of schotelmaaier. Bij ander materieel is de vlindersterfte >80%.
2. Kneuzen bij het hooien zoveel mogelijk vermijden.
3. Laat bij elke maaibeurt tenminste 20% van de oppervlakte overstaan.
4. Goede afspraken met de aannemer; de hoeken van te sparen stroken met piketten afzetten.
5. Selecteer te sparen plekken kort voor het maaien; bloemrijke plekken hebben prioriteit.
6. Maai niet alleen in rechte blokken: variatie in expositie geeft een meer divers microklimaat.
7. Bij volgende maaibeurt in zelfde seizoen: klein deel (25%) laten overstaan tot het volgende jaar.
8. Rouleer de te sparen stroken tussen jaren, zodat niet steeds dezelfde plekken blijven overstaan (waardoor verruiging kan ontstaan).
9. Biedt op overgangen tussen grasland en houtwallen enige ruimte aan ruigte en struweel, door randen slechts eens in de 4-5 jaar te maaien.
10. Bij toch grootschalig maaien: hoog afmaaien (ca. 12 cm) is een goed alternatief om insecten te sparen (tot op heden is de maaihoogte hooguit enkele cm's).

6 Korte samenvatting

Bezoeken

In 2025 zijn 19 bezoeken uitgevoerd in het onderzoeksgebied Balgoyse Wetering west. In de gehele periode 2016-2025 zijn in totaal 217 bezoeken uitgevoerd. Het noordelijk deel van Balgoyse Wetering west boven de Drutenseweg is vaker bezocht dan het zuidelijk deel.

Dagvlinders

Van 2016 t/m 2025 zijn in totaal 24 soorten dagvlinders waargenomen met in totaal 7.694 individuen. In 2025 zijn 21 soorten waargenomen, waarvan bont zandoogje, klein koolwitje en klein geaderd witje het meest. Beide witjes zijn veel meer waargenomen dan in 2023 en 2024. Het aantal oranjetipjes is net als in 2024 laag, ondanks 6 bezoeken in april en mei. Het aantal icarusblauwtjes is, hoewel hoger dan 2023 en 2024, nog erg laag vergeleken met de jaren ervoor. Van bruin blauwtje is één individu waargenomen. Van bruin zandoogje was het aantal individuen in 2025 weer redelijk op niveau, oranje zandoogje is zoals gebruikelijk weinig waargenomen, het aantal hooibeestjes is nog steeds laag. Van landkaartje zijn in 2025 relatief veel individuen gezien, het hoogste aantal na 2018.

Macrovlinders

Van 2013 t/m 2025 zijn in totaal 41 soorten macrovlinders waargenomen met 625 individuen. In 2025 zijn 11 soorten macrovlinders waargenomen, waarvan bosspanner, lieveling, gestreepte goudspanner, klaverspanner, stro-uiltje en gamma-uil het meest. Roomkleurige stipspanner en vierbandspanner *spec.* werden in 2025 voor het eerst waargenomen.

Microvlinders

Van 2016 t/m 2025 zijn in totaal 72 soorten microvlinders waargenomen met 767 individuen. Hiervan zijn van 21 soorten mineervlinders uitsluitend mijnen gevonden. Daarnaast zijn van 7 soorten imago's waargenomen: brandnetelbladroller, prachtmot, gewone grasmot, blauwooggrasmot, variabele grasmot, waterleliemot en parelmoermot. Prachtmot werd in 2025 voor het eerst waargenomen.

Graslandbeheer in relatie tot graslandsoorten

Het totaal aantal individuen van alle waargenomen soorten in 2021, 2023 en 2024 lag veel lager dan van andere jaren. Dit geldt met name voor de graslandsoorten. Van acht graslandsoorten is het totaal aantal getelde individuen per jaar in een graslandindex opgenomen. Op basis van het totaal aantal getelde individuen waren 2021 voor 5 soorten, 2023 voor 3 soorten en 2024 voor 6 soorten de slechtste jaren (laagste totalen). Het jaar 2019 was voor vier soorten het beste jaar (hoogste aantallen). Het jaar 2025 is géén slecht jaar (gemiddeld), maar het totaal aantal individuen graslandvlinders is lager dan in 2018, 2019, 2020, 2022 en 2023. Daarmee is 2025 voor graslandvlinders uiteindelijk ook géén goed jaar. De trend is duidelijk negatief.

Deze negatieve trend is deels een gevolg van de droogtejaren 2018, 2019, 2020 en 2022. Met name in 'het heggegebied' heeft ook het maaibeheer een negatieve invloed heeft op de aanwezige populaties van graslandsoorten. Er wordt integraal gemaaid, terwijl gefaseerd maaibeheer in ruimte en tijd voor graslandvlinders beter is. Hiermee worden waardplanten, eitjes, rupsen en poppen gespaard en zijn er in het vliegseizoen van de imago's meer nectarplanten aanwezig.

Geadviseerd wordt vanaf 2026 een meer natuur- en vlindervriendelijk maaibeheer toe te passen, waarbij wordt gefaseerd in ruimte en tijd.

Referenties

- Hollander, H., 2009. Inventarisatie Balgoyse Wetering, Wijchen 2009 en overige faunistische waarnemingen in de periode 2004-2009.
- Hollander, H., 2016. Dagvlinderwaarnemingen Balgoyse Wetering, 2016.
- Hollander, H., 2017. Dagvlinderwaarnemingen Balgoyse Wetering (west), 2017.
- Hollander, H., 2021. Dagvlinderwaarnemingen Balgoyse Wetering (west) 2016-2021. Inclusief dagactieve macro-nachtvlinders en macro-nachtvlinders op smeer. Rapport 41.
- Hollander, H., 2023. Dagvlinderwaarnemingen Balgoyse Wetering (west en oost) 2016-2022. Rapport 43.
- Hollander, H. 2023. Waarnemingen van dagvlinders en dagactieve macro- en microvlinders Balgoyse Wetering 2023. Rapport 45.
- Hollander, H., 2024. Vlindermonitoring Balgoyse Wetering-west 2024 (dag-, macro- en microvlinders). Rapport 49.

Hooibeestje, 10 juli 2025